

4 ŞUBAT DÜNYA KANSER GÜNÜ

Kanser, hücrelerin kontrolsüz büyümesi ve yayılımıyla seyreden hastalık grubunu tanımlamak için kullanılan genel bir terimdir. Bu kontrolsüz büyümeler çoğunlukla çevresindeki dokuları istila eder, kan ve lenf sıvısı ile uzak bölgelerdeki dokulara da yayılabilir.¹ Kanser vücudun hemen her parçasını etkileyebilir.

Kanser, Dünya genelinde giderek artan bir halk sağlığı sağlık sorunudur; toplumlarda önemli sosyoekonomik yüke, bireylerde maddi, manevi kayıp ve zorluklar ile yaşam kalitesinde ciddi bozulmalara yol açmaktadır. Kanser vakalarının önemli bir kısmının önlenabilir olması kanser ile baş etmede koruyucu sağlık hizmetlerinin önemine dikkat çekmektedir.²

Kanser Dünya’da ölümlerin önemli bir sebebidir. Her yıl Dünya’da 14 milyon yeni kanser vakası ortaya çıkmakta ve Dünya genelinde 8,2 milyon insan kanser nedeniyle hayatını kaybetmektedir. Bunlardan 4 milyonu 30-69 yaş arasındaki yetişkinlerdir. Bu nedenle 4 milyon kişi beklenenden erken dönemde yaşamını kaybetmektedir. 2030 yılına kadar, nüfusun artması ve yaşlanması nedeniyle her yıl 21,7 milyon yeni kanser vakası ve 13 milyon kanser ölümü meydana geleceği tahmin edilmektedir.³

Bilinen yaklaşık 200 kanser türü vardır. Birçok kronik hastalık gibi kanser de çok faktörlüdür; bireysel faktörlerin yanı sıra çevresel faktör de genetik yapıda oluşan mutasyonlar yoluyla kansere yatkınlığı/hastalık oluşum sürecini hızlandırmada rolü oynayabilir. Yaşam tarzı ve çevresel nedenler büyük ölçüde kontrol edilebilir veya önlenelirdir. Bir kişinin kanser riski, bütün ürünleri kullanmamak, alkol kullanımını sınırlamak, cildini güneşten korumak, meyve ve sebzeden zengin beslenmek, sağlıklı şekilde kilo vermek ve fiziksel olarak aktif olmak gibi sağlıklı seçimlerle azaltılabilir.⁴

Sağlıklı yaşam davranışları ile kanserden korunmak mümkün olabileceği gibi, uygun tarama programları sayesinde hastalara erken dönemde teşhis konularak yaşam süreleri uzatılabilmektedir Her kanserin erken belirti ve bulgularını bilmek mümkün olmamakla birlikte meme, rahim ağzı (serviks), kolorektal, deri, ağız ve bazı çocukluk çağı kanserleri gibi birçok kanserde planlı erken tanı ve tedavi yaklaşımının yararları açıktır. Taramalar bu hastalıkları önlemeye yardımcı olmakta ve kanserleşmeden önce tedavi edilebilmeyi sağlamaktadır. Türkiye’de özellikle meme, rahim ağzı ve barsak kanserinin erken tanısı konusunda ulusal tarama programları mevcuttur.⁵ Aşılarda bazı kanserlerin görülme riskinin azalmasına yardımcı olmaktadır. İnsan papilloma virüsü (HPV) aşısı serviks kanserlerinin çoğunu ve diğer bazı kanser türlerini önlemeye ve Hepatit B aşısı ise karaciğer kanseri riskini azaltmaya yardımcı olabilmektedir.

¹ [Internet] <http://www.who.int/life-course/news/events/world-cancer-day-2018/en/> Erişim: 02.02.2018.

² [Internet] <http://www.thsk.gov.tr/guncel/haberler/itemlist.html> Erişim: 02.02.2018.

³ [Internet] <https://www.cancer.org/research/cancer-facts-statistics/global.html> Erişim: 02.02.2018.

⁴ [Internet] http://www.worldcancerday.org/sites/wcd/files/private/130128_Cancer_Backgrounder.pdf Erişim: 02.02.2018.

⁵ [Internet] <http://dunyakansergunu.org/icerik.php?id=154> Erişim: 02.02.2018.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ-197

TOPLUM	BİREY
Kaliteli iş gücü yaratabiliriz.	Destek isteyebilirim.
Algıları değiştirebiliriz.	Sevebilir, sevilebilirim.
Sağlıklı şehirler yaratabiliriz.	Sağlıklı yaşam tercihleri yapabilirim.
Sağlıklı okullar yaratabiliriz.	Sesimi duyurabilirim.
Sağlıklı işyerleri yaratabiliriz.	İşe dönebilirim.
Kanser tedavisine erişimi artırabiliriz.	Kanser yolculuğu yönetebilirim.
Harekete geçebiliriz.	Erken tanının hayat kurtardığını anlayabilirim.
Farklılık yaratmak için el ele verebiliriz.	
Kanser kontrolüne yatırım yapabiliriz.	
Kanseri önleyebiliriz.	
İnsanları işe dönmeleri konusunda destekleyebiliriz.	
Politikaları şekillendirebiliriz.	

Her yıl **4 Şubat Dünya Kanser Günü**'nde tüm Dünya'da Uluslararası Kanser Kontrol Örgütü (UICC) ve ortak kuruluşların birlikte yürüttüğü, her yıl milyonlarca ölüme neden olan ve pek çoğu önlenabilir olan bu hastalığı karşı toplumsal bilinci artırmak amacıyla kampanyalar düzenlenmektedir.⁶ Üç yıllık (2016-2018) Dünya Kanser Günü kampanyası **'Yapabiliriz, Yapabilirim'** ile herkesin birlikte ya da tek tek küresel kanser yükünü azaltmaya nasıl yardımcı olabileceği araştırılmaktadır. Bu doğrultuda bu yılın Dünya Kanser Günü ana teması *"spor ve fiziksel aktiviteyi desteklemek"* olup, sivil toplumdan resmi kuruluşlara kadar herkesin, bireyden topluma, önlemeden tedaviye karşı kanserle baş etmede yapabileceği çok etki olduğunun mesajı verilmektedir.⁷

Kanser farklı şekillerde, doğrudan ya da dolaylı olarak, herkesi etkilemektedir. Tüm insanların kanserin birey, aile ve toplum üzerinde etkilerini azaltmaya yönelik tedbir alacak gücü vardır. Dünya Kanser Günü "Ne yapabiliriz?" konusunda herkesin bu konuda söz verme ve harekete geçmesi için önemli bir fırsattır.⁷

⁶ [Internet] <https://www.uicc.org/world-cancer-day-2018> Erişim: 02.02.2018.

⁷ [Internet] <http://dunyakansergunu.org/index.php> Erişim: 02.02.2018.